

[Clausager.]

Der er noget af et sagligt Skær over det. Der er mange indeklemte Husmænd, de, der har smaa Brug, som ikke kan faa Jord saa nær ved, at det kan gaa.

Nu er dertil først at sige — jeg beraaber mig atter paa Landbrugs- og Udstyknings-eksperten, Niels Frederiksen, der sagde, at det Spørgsmaal kan ikke løses ved Ekspropriation, og han har bebrejdet Regeringen, at den ikke har foretaget nogen Undersøgelse af Stillingen. Det har han imidlertid selv gjort, og det har da vist sig, at mangfoldige af de indeklemte Husmænd ønsker slet ikke at faa mere Jord; det er Smaahaandværkere og Smaahandlende, og det er ældre Folk, og de ønsker ikke at faa mere Jord.

Saa er da det første Spørgsmaal: Ønsker man ikke desto mindre at udrydde de smaa Landbrug, ønsker man, at uniformere dem, saadan at de bliver paa mindst 9—10 Tdr. Land? Det er det første Spørgsmaal, og jeg mener nu ikke, det er heldigt; ligesom jeg mener, at det hele Vejen op igennem kan have sin Interesse at have forskellige Størrelser, saaledes kan jeg ogsaa godt tænke mig, det kan have praktisk Betydning at have Husmandsbrug af forskellig Størrelse.

Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har sagt, at Spørgsmaalet kan ikke løses paa den Maade, og han har i Grunden Ret; for sæt, en Husmand bor mellem andre Husmænd, der sidder inde med passende Jord, saa maatte man gøre disse Brug for smaa. Nej, de kan ikke hjælpes alle sammen. Men Spørgsmaalet er af Betydning, og jeg — og jeg tror heller ingen fra vor Side — vil ikke være med til at afvise dette Spørgsmaal: Hvorledes skaffer vi Jord til de for smaa Husmandsbrug, til de saakaldte indeklemte Husmænd, de Brug, hvis Ejere er i Besiddelse af lidt Kapital og har Dygtighed og har Lyst til at faa mere Jord? Hvordan skaffer vi Jord til dem?

Nogle kan jo selv; og man skal altid lade dem arbejde sig frem, der kan, de, der har Dygtighed og Flid, og som har sparet sig lidt op, og som er paa Vagt, saa snart der er et ledigt Jordstykke i Nærheden, som de kan lægge Haanden paa. Jeg kan ikke lade være med i denne Forbindelse at henvise til, at i saa Henseende er den højtærede Landbrugsminister et lysende Eksempel; han har netop udvidet sit Brug paa den Maade, og det er meget prisværdigt, naar man har Dygtighed dertil og har sparet sig Kapital sammen.

Men de andre, som nok har Lyst og Lejlighed til at faa Jord, men ikke Raad, dem maa vi jo hjælpe til at købe Jord paa Stedet, og det er der ogsaa gjort Udvej for i vort Forslag.

Men nogle kan jo ikke faa Jord paa Stedet, og de maa da flyttes. Jeg har ikke noget imod at skrive dem temmelig højt op paa Listen; naar de saa kan faa et saadant Brug, saa kan de jo flytte derhen med deres Besætning og Redskaber, og saa tager vi deres Brug — der findes saamænd sagtens en, der passer ind i det. Spørgsmaalet er slet ikke uløseligt, og det er vel nok det, det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen mener, naar han siger, at det skal løses paa anden Maade end ved Ekspropriation.

Men Ekspropriation til indeklemte Husmænd, der, som jeg sagde før, kan have et sagligt Skær over sig, kan paa den anden Side ogsaa byde en faretruende Omstændighed i et Samfund. Sæt nu, vi lovfæstede, at naar en Husmand kun har 1—2—3 Tdr. Land, saa kunde han med Loven i Haand gaa hen og sige: vær saa god, eksproprier fra min Nabo, han har Jord nok. Hvis vi lovfæstede dette, saa kunde man tænke sig, at en Mand, der kun havde lidt Jord, men maaske mange Sønner, byggede klos op ad Naboen, og saa kunde Sønerne, naar de voksede op, en skønne Dag komme og sige: Maa vi saa faa Saksen sat i Virksomhed. Det vilde være ligesom at bygge nogle fremskudte Forter for at føre Erobringskrig ind paa Naboens Grund.

Det er ganske umuligt at vedtage en saadan Lov, det kan vi ikke gøre. Men jeg ser ikke, at man i Forslaget har taget sig i Vare for Fremtidens Farer i saa Henseende.

Man siger, at Jorden er for dyr, og at den er beslaglagt. Jeg vil nu paastaa, at den er ikke beslaglagt, det viser alle de mange Omsætninger med Ejendomme, der sker. Jeg vil endvidere paastaa, at den er ikke for dyr, dens Pris retter sig efter Produktpriserne paa Verdensmarkedet, og naar vi ser hen til, hvorledes det stiller sig med Jordprisen sammenlignet med Prisen paa de andre Ting, der skal til for at starte et Husmandsbrug. Bygninger og Besætning, saa er det saa iøjnefaldende, at Jorden er steget mindst i Pris af alt dette.

Og nu siger jeg noget igen, som jeg ikke kan belægge med Tal, men som ikke des mindre efter min Mening spiller en stor Rolle. Taget i Betragtning, hvad vi igennem Tidernes Løb og for Resten ikke mindst i de sidste 10—20 Aar har nedlagt i Jorden